

FOLK OG LAND

Nr. 13 - 5. årg.

Lørdag 7. April 1956

Løssalg 50 øre

De som ikke fikk følge med på frammarsjen

(ikke fikk oppleve oppreisningen).

- Bonde Jørgen Grimstvedt, Nissedal, Telemark
- Distriktslege Martin Solberg, Drangedal
- Fru Randi Solberg, Drangedal
- Driftsbest. Hans Folvik, Hokksund
- Ingeniør Lars Høler, Nesodden
- Skipsreder Tom Andersen, Tromsøy pr. Arendal
- Gårdbruker Boye Christensen, Tromsøy, Arendal
- Statsrevisor Johan Storeng, Tynset
- Fenrik Ola Vivelstad, Rena
- Fru Anna Gliddi, Holt, Aust-Agder (ikkje NS)
- Bonde Peder Hølland (ikkje NS), Søndeled, Aust-Agder
- Bonde Albert Rosseland, Holft, Aust-Agder
- Amandus Larsen, Bjørnsons vei 4, Narvik
- Oskar Andreassen, Mohamn, Tranøy, Troms
- Tidl. ordfører, løytnant og bonde John Arnstad, Skatval
- Banksjef Arnt Heggstad, Stjørdal
- Skolestyrer, lektor Andreas Stenseth, Stjørdal
- Skipsreder O. Grolle Olsen, Nærnes, Troms

Hva kommer nå til å skje?

Det er et gammelt ord og fastslått prinsipp at om en dom eller en vurdering skal ha virkelig vekt og være uanngripelig for påstander om personlig hensyntagen, så må det stå helt ut objektive og habile krefter bak. Ellers blir det hele jevngodt med «dom i egen sak». Og en slik dom blir ikke — hvordan man enn snur og vender på tingene — annet enn et partsinnlegg i favør av egne meninger og ønsker.

Nettopp dette forhold var det som førte til at de som ble rammet av det norske etterkrigsoppgjøret, ikke fant å kunne slå seg til ro med det som direkte impliserte, norske myndigheter har konstruert opp — historisk som rettslig — til forsvar for sine forføyninger overfor politiske motstandere. Det måtte være innlysende for alle at det her dreide seg om ensidige og øyeblikksbetonte

For Folk og Land av Forbundssekretær Helge Grønstad

partstiltak, hvor objektiviteten var avløst av hensiktsmessighetshensyn og av trangene til egenbeskyttelse. På den andre siden var de som var blitt rammet, like klar over at heller ikke de var i stand til å hevde at deres påstander og vurderinger var fri for innflytelse av eget og subjektivt syn.

Ut fra dette mente de oppgjørsramte at den eneste mulige og holdbare løsning av floken var å søke i en vurdering foretatt av anerkjente juridiske eksperter i et nøytralt land. I tillit til at ønskeligheten herav gjorde seg alment gjeldende, ble det så av Forbundet rettet en henvendelse til Stortinget — som landets høyeste

myndighet — om et samarbeide med sikte på realiseringen av en slik plan. Noe svar innløp ikke før året etter, og svaret var et blankt avslag. Under en interpellasjonsdebatt i Stortinget en tid forut falt det mange både bitre og hatefulle ord overfor dem som hadde lansert planen om en nøytral vurdering. I den grad vellet hetz-stemningen opp igjen at 11 av 13 stortingsmenn som hadde tiltrådt planen, ble satt under politisk press og tvunget til på den mest nedverdiggende måte å fornekte sine underskrifter.

Imidlertid hadde Forbundet vært forutseende nok til i sin henvendelse sommeren 1952 å tilføye at om Stortinget ikke ville gi sin tilslutning, om man da hadde innvendinger av prinsipiell eller konkret art å gjøre mot at Forbundet realiserte planene

Fort. side 4

Helsedirektør Evvang og landssvikoppgjøret

3 innlegg.

I

Jeg har liggende foran meg et eksemplar av den «Pamflett» som 25. juli 1945 ble utsendt fra Helsedirektøren og som er undertegnet med navnene Karl Evvang og Jonn

(Her følger så navn og adresse på 106 norske læger.)

Man ber Dem underrette de av lægene som er bosatt innen Deres embetsområde, samt alle trygdekasser og apotek innen samme og fylkeslægen.

Lægenes licentia practi-

II

Helsedirektør Karl Evvang

fortsetter å toe sine hender. Denne gang, i F. & L. nr. 10, kommer han endog med den fra retten velkjente «ukjente mann», nå en ukjent rådmann. Jeg ser ingen grunn

Provokasjon

av tyskfødt dame i Bergen

Serverer sinnsvakt sludder, men hun «så det selv»!!

Eva Børresen

Vi har fått oversendt et eksemplar av Norsk Dameblad, utgitt en tid før jul, inneholdende bl. a. et brukskunstintervju, skrevet av Zinken Hopp. Saken gjelder keramik, og hun som er intervjuet lyder navnet Eva Børresen, en tyskfødt dame, fra først av bosatt på Lillehammer, så i Trondheim, og nå i Bergen, gift med en norsk interiørarkitekt. Så langt er alt vel og bra. Men heller ikke lenger. Intervjuet er blitt påklint en av krigstidens mange og mest illelukende propagandaløgnere, som hun krampaktig forsøker å

Hvem er

ambassadør Georg Gripenberg?

holde liv i, endog ved å påminne beste venn hadde fortalt at han hadde sett det, ville jeg ikke ha trodd det. Men i Lillehammer, da de tyske troppene kom. Jeg skulle ut for å kjøpe melk, og jeg så brukte små barn som vern for panserbilene sine, og da hadde jeg ikke noe valg. Da barn og sette dem opp på visste jeg hvor jeg sto, om panserbilene sine før de kjørte videre inn i landet. Om jeg ikke hadde visst det før.» Det er meget mulig at fru

HOS POTTE-MAKER EVA BØRRESEN

AV ZINKEN HOPP

at er ikke akkurat som reiser henne, hun snakker like godt norsk som De og jeg. En litt usynlig, det er alt. Det er aldri som vanlig kan ha gridd i Norge. Det er ikkevart og lett og enkelt. Som en reiserstige, ville en ha sagt hvis en var poetisk.

Eva Børresen er født i Hæcker, hennes mor var fra Wien, hennes far fra Rhinlandet, hennes bestemor fra Hørning, hun har på Hørning, og hun selv har bodd i Trondheim i et lite antall år. Hun er en modernist, og de moderne er det som hun liker. Hun har tre døtre og tre sønner, den ene søster er helsearbeider og lærer. Hennes er grønt og det er en blande som har frukt, potet, brenning, druesider, hyller og bord. Det betyr at hun er i trøst fra den sammen i selvsagtvisen som yrkesdamer og hun har med barn som bruker passe hennene, og de selv vil arbeide i myndighetene regner vel med at hun kan passe brenningevnen og potet.

Hun er en av de som kom til Norge. De hadde hun gått på skole i Stuttgart i tre år. Der traff hun Børresen, og de forenket seg. Hun dro til Norge i 1945 for å brenne på barn, og hun har brenning og hun har brenning.

Jeg hadde ingen venner, som fru Børresen. — Jeg kom fra et kunstnermiljø og en familie som hadde Hitler og alt hva han sto for. Min mamma hadde opptrakt meg i sin krets med det samme. Jeg sto på gaten i Lillehammer da de tyske troppene kom. Jeg skulle ut for å kjøpe melk, og jeg så brukte små barn som vern for panserbilene sine før de kjørte videre inn i landet. Om jeg hadde visst det før, ville jeg ikke ha trodd det. Men jeg så det selv. Jeg fortalt at hun hadde sett det, ville jeg ikke ha trodd det. Men jeg så det selv. Jeg så at de brukte små barn som vern for panserbilene sine, og da hadde jeg ikke noe valg. Barn og sette dem opp på visste jeg hvor jeg sto, om panserbilene sine før de kjørte videre inn i landet. Om jeg ikke hadde visst det før.» Det er meget mulig at fru

Tranøy, Troms
 Tidl. ordfører, løytnant og
 Stiftelsen norsk Okkupasjons-
 historie, 2014 3 innlegg.
 bonde John Arnstad, Skat-
 val
 Banksjef Arnt Heggstad,
 Stjørdal
 Skolestyrer, lektor Andreas
 Stenseth, Stjørdal
 Skipsreder O. Grolle Olsen,
 Nygaten, Bergen
 Rådmann Einar Olsen, Små-
 strandgt. 1, Bergen
 Rektor Asbjørn Stensaker,
 Grimstadneset pri, Bergen
 Inspektør H. Stensaker,
 Bergen
 Rådmann Mohr, Ole Irgensv.
 11. Bergen
 Skipsreder Johan Kühnle,
 Bergen
 Ingeniør A. Martinsen., Olaf
 Ryes vei 11 c, Bergen
 Høyesterettsadv. Kr. Roll,
 Bergen
 H.r.adv. Johan Utne, Torg-
 almenning 1, Bergen
 O.r.sakf. Johan Eyde, Marke-
 veien 3, Bergen
 Wilhelm Kahrs, Forskjønnel-
 sen 10, Bergen
 Bonde Gunnar Br. Ose,
 Ose i Bygland
 Bonde Niklas Rysstad,
 Ose i Bygland
 Fru, husmor Anne S. Lauv-
 dal, Lauvdal, Bygland
 Bonde Olav H. Heistad, Ose,
 Bygland
 Sverre Asen, Førde
 Leiv Storøstrand, Svanø
 Olav Dybvik, Elkefjord
 Annanias Kongsvoll, Stord
 (fra Volda i Sunnmøre)
 Jakob Hellevik, Bergen, tidl.
 lensmann i Gloppen
 Ingolf Hagevik, Måløy
 Husmor, fru Gunhild O. Hel-
 stad, Ose, Bygland

Forts. side 4

Nyt hver dag som om ly-
 set aldri skulle komme til-
 bake.
 Petronius.

I
 Jeg har liggende foran meg
 et eksemplar av den «Pam-
 flett» som 25. juli 1945 ble ut-
 sendt fra Helsedirektøren og
 som er undertegnet med nav-
 nene Karl Evang og Jonn
 Caspersen.
 Rundskrivet lyder:
 25. juli 1945.
 FRA HELSEDIREKTØREN.
 Rundskriv nr. 15.
 Til samtlige fylkesmenn.
 Gjenoppretting av lovlige
 forhold blant lægene.
 Med hjemmel i landssvik-
 anordningen av 15/12 1944 §
 50, jfr. Kgl. resolusjon av 12/6
 1945, har departementet be-
 stemt at følgende lægers li-
 centia practicandi suspende-
 res.

(Her følger så navn og
 adresse på 106 norske læger.)
 Man ber Dem underrette de
 av lægene som er bosatt in-
 nen Deres embetsområde,
 samt alle trygdekasser og
 apotek innen samme og fyl-
 keslægen.
 Lægenes licentia practi-
 candi bes innsendt til Sosial-
 departementet, Helsedirek-
 toratet.
 Erstatningsdirektoratet og
 påtalemyndighetene er un-
 derrettet herfra.
 En del eksemplarer av det-
 te rundskriv ligger ved.
 KARL EVANG
 Jonn Caspersen.
 Noen bortforklaring fra Hel-
 sedirektørens side kan vi vel
 ikke tro på.
 Brumundal 13/3 1956.
 Sverre Stang Wolff.

II
 Helsedirektør Karl Evang
 fortsetter å toe sine hender.
 Denne gang, i F. & L. nr. 10,
 kommer han endog med den
 fra retten velkjente «ukjen-
 te mann», nå en ukjent råd-
 mann. Jeg ser ingen grunn
 til å tvile på herr Evangs
 opplysninger. Men når en får
 tilsendt «Rundskriv nr. 51.
 Fra Helsedirektoratet. 25.
 juli 1945», undertegnet kort
 og tørt Karl Evang, uten at
 det står etter fullmakt eller
 bemyndigelse, så må en vel
 kunne regne med at han har
 en finger med i spillet.
 Herr Evang klager over ton-
 nen i inseratet om Pontius
 Pilatus Evang. Hva skal da vi
 si om den idiotisk hoverende
 overskrift: «Gjenoppretting
 _____ Fortsettes inne i bladet.

Moskva svarer på henvendelsen om de saknede nordmenn i Sovjet

Da krigen sluttet, var det for-
 holdsvis mange nordmenn som
 oppholdt seg i Sovjet-Samveldet,
 eller som man antok enten opp-
 holdt seg der eller var avgått ved
 døden der. De fleste av dem som
 var i live, vendte tilbake like etter
 at krigen var slutt, men noen er
 kommet hjem senere.
 En del av de norske borgere
 som er blitt etterlyst i Sovjet-
 Samveldet, har man ikke kunnet
 få noen opplysninger om fra de
 sovjetiske myndigheter. Blant
 disse var det noen som man med
 sikkerhet visste hadde oppholdt
 seg i Sovjet-Samveldet. — De
 fleste i fangeleirer eller lasaret-
 ter.
 Under statsminister Gerhard-
 sens besøk i Moskva i november i
 1955 lofte de sovjetiske ledere
 som han drøftet saken med, å an-
 stille nye undersøkelser. Lister
 over forsvunne nordmenn som
 det fremdeles kunne tenkes opp-
 holdt seg i Sovjet-Samveldet, ble
 derfor levert de sovjetiske myn-
 digheter, som nå har meddelt:
 Følgende sivile er avgått ved

døden:
 Epe, Walter Heinz, Oslo, død
 28. desember 1942.
 Epe, Synnøve, Oslo, død 31. ok-
 tober 1942.
 Epe, Ivar, Oslo, død. 4. sep-
 tember 1941.
 Mikkelsen, Alf, Kiberg, død 11.
 januar 1941.
 De sovjetiske myndigheter har
 ingen opplysninger om følgende
 sivile nordmenn:
 Flood-Engelbretsen, Aksel Botolf,
 Kristiansand.
 Lorentzen, Fritz Eivind, Langl
 fjorddalen.
 Meyer, Henry Dale, Bergen.
 Følgende krigsfanger er avgått
 ved døden:
 Baresel, Arne, Bergen, død 16.
 august 1945.
 Baresel, Fridtjof, Bergen, død
 9. desember 1945.

Erverv alt hva du kan, spar
 alt hva du kan og gi alt
 hva du kan.
 John Wesley.

Eliseussen, Sigurd, Kirkenes.
 død 26. juli 1944.
 Høyer, Gunnar, Mo i Rana, død
 19. april 1945.
 Johansen, Albert, Alesund, død
 12. juli 1947.
 Kaarvaag, Jørgen, Stavanger,
 død 22. mars 1945.
 Langeland, Osvald Paulin, Hau-
 gesund, død 17. mars 1945.
 Petersen, Einar Marius, Dram-
 men, død 22. juni 1945.
 Fingen, Gustav, Hurdal, død
 22. desember 1945.
 Versland, Petter, Stavanger,
 død 31. desember 1945.
 Aareskjold, Bjarne, Stavanger,
 død 24. mars 1945.
 Arild, Aage Emil, Hvaler, ble
 løslatt av de sovjetiske myndig-
 heter i Tyskland høsten 1945.
 De sovjetiske myndigheter har
 ingen opplysninger om følgende:
 Andersen, Reidar Eugen, Oslo.
 Andersson, Jonny Georg Hil-
 ding, Oslo.
 Auestad, Sigurd, Mykland.
 _____ Forts. side 4

ikke lenger. Intervjuet er
 blitt påklint en av krigsti-
 dens mange og mest illeluk-
 tende propagandaløgnere, som
 hun krampaktig forsøker å

Hvem er
 ambassadør Georg Gripen-
 berg?

Hvem er
 statssekretær Hans Globke?

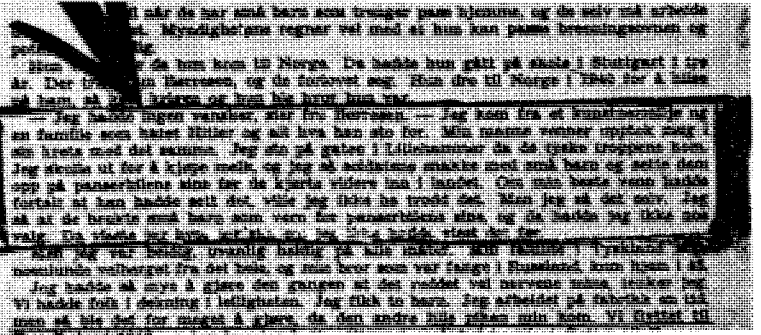
Hvem er
 general Ivan A. Serov?
 Svar på side 4.

Mere Hartmann

Som allerede pekt på i an-
 meldelsen av Paul Hart-
 manns bok «Bak Fronten»
 (eller som Einar Rose kaller
 den «Bakfronten») mener
 den senere finansminister i
 emigrant-regjeringen i Lon-
 don at den i desember 1940
 oppnevnte regjering (med
 tre ikke NS- medlemmer) var
 å anse som landets lovlige re-
 gjering.
 Det står ordrett herom på
 side 23 i boken: «Etter 25.
 september hadde jeg et par
 berøringer med det nye sty-
 re. Ikke lenge etter fikk jeg
 fra sekretær Halse en beskjed
 om at den nye ekspedisjons-
 sjef i kommunalavdelingen
 Vries-Hassel hadde uttalt til
 ham at Hagelin gjerne ville
 tale med meg.

Da den nye Quisling-re-
 _____ Forts. side 4

Det er gudskjelov slik at
 hvis ikke våre slette hand-
 linger er av det utrolige,
 avsyndige og monstrøse
 format, da blir vi minnet
 for det beste vi har gjort.
 Aksel Sandemose.

Børresen hadde det vanskelig
 som tyskfødt dame, men vi
 forstår henne nærmest slik
 at hun avsverget all forbin-
 delse med sitt eget fedreland
 og fant da sikkert tilstrekke-
 lig beskyttelse i gamle Norge.
 Hun om det.
 Derimot godtar vi ikke
 uten videre at fru Eva Børre-
 sen i dag fortsatt driver med
 provokatorisk formering av
 hat. Lillehammer er ikke
 større byen enn at hun må
 kunne kreves til regnskap.
 Hvilke familier på Lilleham-
 mer hadde barn som tyske

soldater tok med seg i kri-
 gen? Frem med navnene. Hun
 skal få rimelig tid på seg til
 bevisførselen, la oss si to må-
 neder fra dags dato, dvs. den
 7. juni 1956.
 Unnslår hun seg, skal hun
 få høre nærmere fra oss.
 Nevnte intervju ble offent-
 liggjort 26. november 1955.
 Som leserne vil se spanderer
 vi til dokumentasjon og ori-
 enterende bilde både av fru
 Eva Børresen selv, og av før-
 ste del av Zinken Hopps in-
 tervju med henne, gjengitt
 etter Norsk Dameblad.

En dommer i egen sak

Fhv. sorenskriver og landssvik-
 dommer i Vestfold, Harald Tho-
 mas, har nok en gang vært ute i
 Tønsbergs Blad og luftet sine
 personlige «meninger» om kritik-
 ken over etterkrigsoppgjøret, —
 denne gang er det den svenske
 betenkning som må stå for.

Vi får hele den gamle leksa om
 igjen: at de svenske professorer
 mangler kjennskap til de norske
 forhold, at de formaster seg til
 å kritisere norsk, «nasjonal» lov-
 givning og at utredningens kon-
 klusjon bunner i svensk ringeakt
 for det som smaker norsk.

Sorenskriver Thomas burde
 utvilsomt ha slått seg til ro med
 den juridiske eksamen han un-
 derkastet seg i 1900. De «eksa-
 mensprøver» som han avlegger
 nå i 1956, berettiger ikke mer enn
 til non contemnendus. Immatu-
 rus er kanskje i drøyeste laget
 for en mann på 77 år. Han burde
 i hvert fall være «moden» nok.
 Modenheten synes dog å ha fått
 et betraktelig skår under den
 rettsforvirring som har oppstått
 etter at professor Jon Skeie døde
 og nye guder klemte seg opp på
 hans kateter.

Ennå har imidlertid folk som
 Getz, Kierschow og Skeie sin sto-
 re og trofaste menighet blant
 norske jurister, og denne menig-
 heten anlegger sikkert ikke sør-
 geantrekk om tidl. landssvikdom-
 mer Harald Thomas finner det
 mer hensiktsmessig å skaffe seg
 sin egen husgud til husvalse i
 stunder da tanker og minner om
 gjort gjerning føles trykkende.
 H. G.

Historien har bevist at na-
 sjoner vokser i styrke når
 de gir livsmuligheter for
 individet. Lov og orden,
 uten tap av individets fri-
 het, kan bare oppretthol-
 des hvor borgerne godtar
 lovene og støtter dem. Et
 godt styre kan bare bestå
 hvor dets røtter finnes i
 millioner av enkeltmen-
 neskers selvstyre.
 Dr. Alfred Haalke.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringebøtn

Atter en som finner sine sirkler truet

Advokat Annæus Schjødt har i Verdens Gang skrevet en kronikk om den svenske rettslige betenkning angående «oppgjøret» av 1945. Det var den samme Schjødt som hadde den lite misunnelsesverdige oppgave å være aktor i Quisling-saken. Hvilket resultat er så denne mann kommet til? Jo, han finner — hold deg fast! — at responsumet i altfor påtagelig grad er et tendensskrift «merket av forfatterens personlige politiske innstilling og oppdragets suggestive kraft».

En slik tankegang er både karakteriserende og avslørende.

Vi har ment, og mener fremdeles, at nevnte vitenskapelige verk er båret fram av en omfattende faglig kunnskap og en streng redelighet. Det er påfallende at advokaten gir seg ut for å vite noe annet, og at han som sagt går så langt at han tør påstå at verket i påtagelig grad er merket av forfatterens politiske innstilling. Hvis Schjødt hadde skrevet at betenkningen var preget av forfatterens vitenskapelige innstilling, eller av deres religiøse innstilling, eller av deres moralske innstilling, kunne vi ha notert dette med interesse, men det står politisk innstilling!

Nå kjenner vi ikke de fem svenske vitenskapsmenns politiske innstilling, svenske leksika gir ingen opplysninger om hvem landets rettslære stemmer med. Men advokaten har kanskje skaffet seg personlige informasjon

at de svenske rettslære ikke helt ut hylder øyeblikkets sanne og suksessbefordrende politiske trosretning skal like som være argument nok til å kaste deres vitenskapelige virksomhet i skamkroken. Francis Hagerup var en glødende høyremann midt i en venstretid, Jon Skeie var en betydelig bondepartimann under et sosialistisk styre, men ingen fant på, ut fra deres politiske innstilling, å dra deres vitenskapelige kunnskap og hederlighet i tvil. Begge vant seg ry som ledende rettstenkere i vårt århundre.

Advokat Annæus Schjødt var oppgjørets «store aktor», som Solem dets «store» lagmann, hans opptreden og foredømme kom til å prege en hel stand av oppgjørsaktører. Han visste hva han gjorde, og han visste hvorfor han gjorde det. At han forkaster vitenskapsmenn som eventuelt ikke hylder den politiske ånd som bar oppgjøret fram og som løftet advokaten opp mot høyden, er karakteriserende og avslørende såvel for oppgjøret som for advokaten selv.

Herr Schjødt bør være klar over at hans vurdering om en prosess hvor han selv i høy grad var og er part i saken, intet annet er enn et partsinnlegg.

Det var for å komme bort fra partsinnleggenes negative på-stedet-marsj at den svenske betenkning ble utarbeidet. At betenkningen, på tross av partsinnlegg av Alf

Pinsetur til Selma Lagerlöfs rike

Linnea Reiselag arransjerer

Hvor langt skal man finne seg i å bli beskattet? Hvor er grenen? Når var det grenen ble overskredet?

Mellom venner

For sin biografi av Fridtjof Nansen er den tysk-kanadiske forfatter og språkforsker Walter Bauer i påskehelgen tildelt årets Albert Schweitzer-pris i litteratur.

— Jeg elsker ensomme skikkelser som kjemper og vinner over naturen og derved viser menneskets storhet ved sine triumfer, eller som etter kamp og nederlag når frem til visdom, sa Bauer da han fikk vite om den ære som er vist hans bok.

Albert Schweitzer-prisen er på 2500 dollar. Pengene har Albert Schweitzer stilt til disposisjon. Selv har den mindre enn ingenting å rutte med.

— Paris: Et katolsk hospital er åpnet i Boulevard de Clichy 65, like overfor det kjente forlystelsesetablissement Moulin Rouge.

— Arbeidsgleden er en av våre største livsverdier.

— Arkitektene Helge Skoug og Harald Sveinhaus, Gjøvik, vant i konkurransen om ny Lærerhøgskole i Trondheim.

— Byggekostnadene: Stormbulls indeks for Oslo viser oppgang igjen. Fra 15. februar til 15. mars steg indeksen for mur- og betongbygg fra 261,7 til 263,1 og for trehus fra 331,5 til 332,4. Årsak: dyrere bygningsmaterialer.

— Etter 11 år: Det norske nasjonalteater har innbudt Schiller- og Schlossparkteatret i Berlin til å gjeste i neste sesong med Ibsens «Et dukkehjem» og Lessings «Nathan der Weise».

Hva kløkt og logisk evne formår Forutseende uttalelser av fremstående kvinner og menn

En rask dokumentasjon

Etter den første verdenskrig var det intet som mer opptok den hele menneskeheten enn president Wilsons plan om et Nasjonenes Forbund. Alle hungret etter fred. Men ville det lykkes å skape en effektiv institusjon mot fremtidig krig? Over alt gikk diskusjonens bølger høyt. Det var i 1919.

En rekke fremstående kvinner og menn i Norge, Sverige og Danmark ble av et forlag på Moss (Vong & Søn) bedt om å uttale seg om de muligheter som NF måtte ha. Svarene ble samlet og utgitt i bokform. Boken er i dag kanskje av større interesse enn den gang, ettersom det nå, 37 år etter, ikke er vanskelig å konstatere hva kløkt bak pannen og evne til logisk tenkning kan formå. Men det er påfallende hvordan de som svarer, er av motsatte fortegn. Det forekommer nemlig besvarelser som er preget av ønskedrømmer og talemåter, uten noen analyse over hva spørsmålet egentlig gjaldt.

Vi skal her gjengi en rekke av de uttalelser som er preget av realisme og forutseenhet. Dagdrømmerne forbigår vi i taushet.

Det er min oppfatning at et Nasjonenes Forbund kan bli en effektiv institusjon mot

tyske nasjons forskjellige naboland skal forsynes med landstrekninger, hvor tyskere bor i kompakt masse. Et forbund på et sådant grunnlag kan ikke bli annet enn et røverstatenes forbund, og hvorledes kan eller bør man da håpe på noen varig fred?

N. Gjelsvik
professor.

— men om det «Nasjonenes forbund» som er uttrykt i de 26 punkter fra Versailles vil bli en effektiv institusjon mot krigen synes å være tvilsomt eller mer enn tvilsomt. Det forneker selve grunntanken i «Nasjonenes forbund», likestillethet og rettferdighet. Å holde Tysklands over 50 millioner utenfor, å holde en krigsmaskin som den engelske flåte i live, å få i stand en enda større amerikansk flåte, å få Japan inn, mens Europas sentrale distrikter er utenfor — alt dette ser for tilskueren ut enten som dårskap eller som en ny, omenn avdempet form for det gamle «makt er rett».

C. Hansteen
stiftsprest.

Jeg frykter nei.

Hans Nilsen Hauge
sogneprest. fhv. statsråd.

sjonenes Forbund dessverre ikke bli noen effektiv institusjon mot krigen, iallfall ikke i det lange løp.

Så lenge vi har kjent menneskenes historie har der eksistert krig.

Robert Jacobsen.
Høyesterettsadvokat.

Uaktet krig på grunn av våpenteknikkens utvikling mer og mer synes å nærme seg vanvidd — tror jeg dog ikke at Nasjonenes forbund vil bli en effektiv institusjon mot krigen.

H. P. K. Knudtzon.
Sorenskriver.

Nasjonenes Forbund vil i langden rimeligvis bli en skuffelse.

S. Laache.
Professor.

Når man i dag, da ententens fredsbetingelser er blitt bekjent, spør meg om jeg tror Nasjonenes Forbund virkelig vil og kan bli en effektiv institusjon mot krigen, svarer jeg bestemt nei.

Chr. S. Mellbye.
Rektor.

Spurt om min mening, sier jeg: det går aldri i verden.

Det er kanskje for sterkt på forhånd å betegne det hele anstaltmakeri som et dødfødt foster, en abort. Men er det ikke en abort, så er det en bastard, og det en bastard som etter naturens orden vil være utelukket fra noensinne å bli utviklingsdyktig.

G. Th. Mejdell.

Våren strømmer på, utferdstrang og reiselyst melder seg med stigende styrke. Norsk Linnea Reiselag har derfor underhandlet med samme reisebyrå som i august, og har nå på hånd førsteklases turistbiler for en tur til Värmland, med Månbacka og Rottneros Bruk som hovedposter i programmet. Start fra Oslo lørdag den 19. mai, med hjemkomst 2. pinsedag om kvelden. Pris og nærmere opplysninger i neste nummer.

«VÅRT DEMOKRATI ER DET VIKTIGSTE AV ALT.» Slik lød president Pasikivis avskjedsord i den finske riksdag, da han nylig trådte tilbake.

Uttalelsen innbyr til visse refleksjoner. Man kan f. eks. gruble litt over hvorfor demokratiet er «det viktigste av alt». Sovjetsystemet er også et demokrati i sin teori — dertil et folke-demokrati i praksis, identisk med terror og diktatur. Frankrike er et demokrati, til spott og spe for resten av verden. Vi har et demokrati, et såkalt folkestyre, som langsomt og sikkert innskrenker den individuelle frihet henimot den folkedemokratiske.

Hovedsaken burde vel være et godt styre, uten vill-ledenne etiketter.

MODERNE BARNEOPPDRAGELSE. I en «gallup» blant barn, arrangert av kringkastingen i forbindelse med et påtenkt hørespill for barnetimen, svarte en jente:

Hvis det ikke er tre-fire mord minst hver lørdags kveld, gidder vi ikke høre mere.

(Arbeiderbladet 22. 2. 55).

Det vil vel ikke forundre noen om kulturinstitusjonen NRK innretter seg overensstemmende. Barna har jo ikke lenger noen beskyttelse mot kriminaliserende påvirkning. Det er en vesentlig del av demokratiets friheter.

FRA BARN OG DE UMYNDI-

USA innstilling!

Nå kjenner vi ikke de fem svenske vitenskaps- og politiske innstilling, svenske leksika gir ingen opplysninger om hvem landets rettslærde stemmer med. Men advokaten har kanskje skaffet seg personlige informasjon om de nevnte svenskers politiske innstilling (mon han har det??), i hvert fall gir han det skinn av hva han helst vil folk skal tro, nemlig at han hos de svenske rettslærde har konstatert formørket kjetteri.

I sannhet, vi er kommet langt! Bare antydningen om

ken, intet annet er enn et partsinnlegg. Det var for å komme bort fra partsinnleggenes negative på-stedet-marsj at den svenske betenkning ble utarbeidet. At betenkningen, på tross av partsinnlegg av Alf Nordhus og Annæus Schjødt, har bragt diskusjonen et godt steg fram, det bør alle nå søke å forstå, de her nevnte to jurister ikke unntatt.

At Annæus Schjødt finner sine sirkler truet er en annen sak. Det forundrer oss ikke det allerringeste.

og betongbygg fra 261,7 til 263,1 og for trehus fra 331,5 til 332,4. Årsak: dyrere bygningsmaterialer.

— Etter 11 år: Det norske nasjonalteater har innbudt Schiller- og Schlossparkteatret i Berlin til å gjeste i neste sesong med Ibsens «Et dukkehjem» og Lessings «Nathan der Weisse».

— Hans Borgen har avløst Jon Sundby som formann i Østlandske Melkesentral.

— Endelig: Påskehelgen i Oslo 1957 vil bli arrangert som en religiøs festuke.

— Flere russiske vitenskapsmenn vil få adgang til Grønland (!!). Men å la norske fangstmenn hente ferskvann på Grønland kan danskene ikke bekvemme seg til.

— Den kjente britiske forfatter Aldous Huxley har giftet seg på nytt, denne gang med den italienske fiolinist Laura Rachera. Huxley, 61 år gammel, er best kjent for sin fremtidsroman «Fagre ny verden». Miss Rachera opplyser at hun er 40.

— Vårt daglige brød: De varer du i 1949 kunne få for 100 kroner må du nå betale med 150 kroner.

— Oslo: Restaurant George har også i år fått avslag på søknad om nattkafé.

— Litt om svensk kulturnivå: Bare i fjor ble utgitt 4758 bøker.

— Vi tar hatten av for Sverre Østby. Han er 66 år, men deltok likevel i det store Vidarløpet.

— Oslo: Obos-innskuddene er nå kommet opp i 7000 kroner.

— Indeksfamiliens merutgifter blir 450 kroner pr. år, melder dagspressen. Det blir bare så meget verre etter hvert som kroneverdien fortsetter å synke.

— Storparten av våre veier mangler ordentlig bærerlag. Bare 1970 km. riksvei har fast dekke.

— Oslo: «Hesteskoen» friluftrestaurant på Bjerkebanen åpner 1. mai.

— Hvis Norges Bank klarte å fylle nasjonalbankens viktigste oppgave, nemlig å bevare pengeverdien, ville det ikke blitt noen inflasjon i det hele tatt.

— Alt som regjeringen gir folket må den først ta fra folket.

Kun de dumme kan unnvære sine medmenneskers hjerne.
Piet Hein.

Vi skal her gjengi en rekke av de uttalelser som er preget av realisme og forutsenhet. Dagdrømmerne forbigår vi i taushet.

Det er min oppfatning at et Nasjonenes Forbund kan bli en effektiv institusjon mot krigen, men ganske sikkert ikke vil bli det.

Th. Holtfodt
general

Neppe! Ondet ligger dype-re nede.

Johan Falkberget
forfatter.

«Nei ikke et «Nasjonernes Forbund», stiftet under de nuværende omstendigheter. Det eneste håp man kunne ha om et «Nasjonernes Forbund», som kunne hindre undertrykkelse og krig i fremtiden eller for en tid fremover det var, at denne krig hadde endt uten seier for noen av partene. Når ingen hadde tjent på krigen eller øket sin makt ved hjelp av krigen kunne man ha hatt et visst håp om, at den ikke ville gi mersmak for noen. Etter det utkast vi har sett, og etter de fredsvilkår som hittil er offentliggjort, blir «Nasjonenes Forbund» bare en verre utgave av den Hellige allianse. For å nevne et eksempel: Den

Glem aldri det når du tenker på Gud — at han ikke har den ringeste forstand på penger.
Søren Kierkegaard.

— Det er utarbeidet planer for 85 samfunnshus i Nord-Norge.

— Trygve Larsen er tildelt Norske Dramatikers ærespris.

— Nye atomprøver er i gang i Sovjet, de første siden 10. november.

— Gjøvik: Hunton Bruk står foran betydelige utvidelser.

— USA har i vinter 900 000 nye biler på lager.

for det gamle «makt er rett».
C. Hansteen
stiftsprost.

Jeg frykter nei.

Hans Nilsen Hauge
sogneprest. fhv. statsråd.

Hadde fredssemja kome istand for eit år sidan, då dei stridande stod jamspele, kunde det ha vore von til ein noko varug fred. For då hadde det vore likevekt. Men kva freds von er det no?

Den eine part er slegen, og ententen freistar nå barbarisk vis å trakka han heilt under seg. Det hielper ikkje med påtvungne samfolkelege traktatar: det er ikkje gæen i slike papir, når hat og hemn brenn under, og sår ideleg bryt uppatt!

Pendelen svingar no so langt til den eine kant, at tvngdekrafti driv han like langt attende til den andre. Frankrik knekte Tyskland fyr 100 år sidan. Tyskland knekte Frankrik i 1870—71. No hev Frankrik med god grunn atter fenge Tyskland i kne.

Soleis hev pendelen svinga — og soleis vil han kome til å svinga heretter og.

Folket i Frankrik og England er heller gamle, men Tyskland er ungt og djervt; styrkelokkarna gror snart utatt på den germanske Samson. Han finn seg ikkje alltid i å dra mylna åt fillstrane.

«Folkenes forbund»? Når alle andre land skal avvæpna men England få ha den velduge flåten sin! Det vert ein undårleg «fred på jordi»!

Anders Hovden.
Sokneprest.

Etter min mening vil Na-

— Lofotfisket har også i år gitt enorme mengder av mat.

— NKL omsatte i fjor varer for vel 281 millioner kroner.

Dyd, stundium og munterhet er tre søstre som man ikke bør skille.
Euripedes.

på forhånd å betegne det hele anstaltmakeri som et dødfødt foster, en abort. Men er det ikke en abort, så er det en bastard, og det en bastard som etter naturens orden vil være utelukket fra noensinne å bli utviklingsdyktig.

G. Th. Mejdell.
Høyesterettsassessor.

Skal det som det nu nærmest ser ut til, grunnlegges på mistillit, vold, undertrykkelse, hevnløst og annekshjonslyst, blir det selvfølgelig ganske unyttig.

Bredo Morgenstjerne.
Professor, tidl. rektor ved vårt universitet.

Opprinnelig stemt for den menneskekjærlige Wilsonske ide er jeg nu kommet til den overbevisning, at den så langt fra å kunne skape fred tvertimot er blitt en hindring for den, idet man har forsømt i tide å gå over til anvendelse av den fysiske makt, som er det eneste effektive middel mot sinnssvake mennesker.

Alxius Ræder.
Oberstløytnant.

Spørsmålet må jeg besvare benektende.

Einar Schibbye.
Overlærer.

Et «nasjonenes forbund» for å hindre fremtidig krig er en smukk og edel tanke, — blir nærmest dog kun en utopi.

F. G. Seeberg.
Oberst.

Nei, jeg tror dessverre ikke at der overhodet kan skapes «effektive institusjoner» mot krigen.

Sigrud Undset Svarstad.

Det vil vel ikke forundre noen om kulturinstitusjonen NRK innretter seg overensstemmende. Barna har jo ikke lenger noen beskyttelse mot kriminaliserende påvirkning. Det er en vesentlig del av demokratiets friheter.

FRA BARN OG DE UMYNDIGES MUNN — — — I en anmeldelse av en bok om motstandsbevegelsen i de forskjellig land under krigen skriver Torolf Elster i Arbeiderbladet:

... derfor ser vi klart at den norske okkupasjonshistorien var nokså udramatisk. Vi er ikke redde for store ord om oss selv, men i dag vet vi alle at sammenlignet med de fleste land slapp vi lett fra det. Og at den norske hjemmefrontens krigsinnsats var av svært liten betydning. Vi vet det, men det skader ikke om vi sier det en gang til.

Når hr. Elster imidlertid hevder «at vi (det norske folk) klarer oss gjennom okkupasjons moralske påkjenning med mindre sjelelig skade enn noen andre folk», må han være på villspor.

Vil det lykkes uten den Kristi ånd som alene formår å styrte egoismens forbandede uhyre fra verdenstroken? Jeg tror det ikke.
N. B. Tvedt.
Bestyrer av Kristelig Pressekontor.

Fremtiden vil visselig bli mørk.
N. Wille.
Professor.

«Nasjonenes Forbund» kan likeså lite i og for seg avvende krig som morallover kan tvinge folk inn i himmerike.
Osc Munthe.
Oberst.

Hverken en vill natur eller et avlagt løfte har slik bindende kraft som vanen.
Bacon.

Endelig!
Ministrene Fuglesang, Lippestad og Stang slapp fri til påske. Vår takk til fengselsstyret som forlengst hadde innstilt på såkalt benådning

Den mann som tror han kan komme inn i Eden gjennom fem porter på en gang er en idiot.
G. K. Chesterton.

Det er mange vanskeligheter som melder seg når en har nådd sivilisasjonens høyder.

Det er smått stell med en prest som ikke kan snakke sant — og smått stell med en jeger som ikke kan lyve.

Kaj Munk.
Her må han ha tenkt på Berggrav som prest og seg selv som jeger.

Dette nummer av Folk og Land gikk i trykken tirsdag 3. april.

Neste nr.
Vi bringer en artikkel av Erling Bjørnson til Aulestad.

Neste nr.
Da Alex. Langes anmeldelse av Vericultors bok av tekniske grunner ikke kunne komme med i dag bringer vi den i Folk og Land nr. 14.

† Gerhard Wiesener, Oslo, 77 år, kjent jurist, sluttet som sorenskriver i Follo 1949. Gift med Ragnhild Wiesener, hun med det edle hjerte for alle nødstedte av NS. Blant barna: Den kjente Oslo-advokat Albert Wiesener.

† Stortingsmann Kristian Vestvik, Rogaland, 62 år, valgt av Kr. F. Hans etterfølger i tinget: Lærer Peder Ree, Stavanger.

† Erik Colban, ambassadør i London. Skrev «Femti år 1952». Burde ha satt seg inn i «oppgjøret» med NS, men gjorde det ikke.

— Oslo flagger og pynter den 17. mai for 10 000 kroner.

— Russerne fisket 650 000 tonn i Barentshavet i fjor.

meter bøker pr. dag.
— Britene hadde i 1955 et svart år på det svenske bilmarked.

Mange murer større enn Jerikos murer har falt sammen ved noen vennlige ord.
c. c.

Helsedirektør Evang og landssvikoppgjøret

Forts. fra side 1

av lovlige forhold blant legerne? Det var vel ingen av oss suspenderte som hadde brutt forutsetningene for vår legerlisens?

Når Evang setter sitt navn under et slikt dokument, så tar det seg ikke ut at han nå tåkelegger saken av alle krefter.

Norsk lege.

III

I denne avis for 10. mars har Evang gitt et svar som jeg for min del finner lite tilfredsstillende. Han har valgt å svare både «Norsk lege» som skrev i F. og L. nr. 6, og meg som skrev under navn i nr. 7. Jeg synes Evang bare har svart den førstnevnte, ikke meg. Mitt innlegg inneholder ikke annet enn hva Evang selv har uttalt om sin befattning med oppgjøret. Det skulle derfor være så saklig som det går an å få et innlegg. Allikevel sier Evang 10. mars: «Tiltross for at tonen i de to innlegg ikke synes å muliggjøre noen saklig meningsutveksling, finner jeg» o.s.v. Jeg vet ikke annet han kan hefte seg ved hos meg enn overskriften «Pontius Pilatus Evang». Hertil må jeg bemerke at den overskriften ikke er min (jeg liker litt aviser som uten å spørre setter sine egne overskrifter). Min overskrift var kun «Evang og «landssvikoppgjøret». Dernest kan Evang muligens hefte seg ved at jeg har karakterisert hans artikkel i Arbeiderbladet for 2/12 46 som smussartikkel. Det må være tillatt når den inneholder injurier mot lægene. Det øvrige i mitt innlegg er som sagt Evangs egne ord om egne handlinger, og han skylder fremdeles leserne å forklare hvordan hans egne handlinger kan stemme med det han nu hevder overfor Alex. Lange, nemlig at han ikke har vært aktiv i rettsoppgjøret. Jeg håper vi fremdeles kan få et svar fra ham.

Siden jeg krev mitt innlegg har

jeg fått tak i «Tidsskrift for Den Norske Lægeforening» nr. 5 for 1945. Så tidlig som 25/5 45 har Evang sendt ut en kunngjøring, hvor det (s. 158) bl. a. heter at «de viktigste oppgaver i overgangstiden» bl. a. blir «den nasjonale opprensning innenfor lægestanden og i andre medisinske yrker». Han viser tidlig veien, allerede i mai 1945.

Lægene hadde under okkupasjonen et utvalg som ved fredsslutningen ga en innstilling som gikk ut på at en komite av læger skulle ta seg av granskingen av lægene. (Politiet og domstolene var øyensynlig ikke betryggende instanser). Evang var også her meget tidlig fram på, idet han 15/5 45 oppnevnte medlemmer av denne komite. Det heter i premisene s. 169: For at utvalget skal kunne løse sin oppgave er det nødvendig at det får myndighet til å innhente uttalelser fra læger og fra institusjoner hvortil læger er knyttet, sykehus o. l.»

Da Evang ikke protesterte mot dette og da han oppnevnte medlemmer til komiteen, har han allerede 15/5 45 medvirket til noe så lavtliggende som angiveri av læger.

I Evangs svar i F. og L. for 10. mars heter det: «Høsten samme år (1945) ble det bestemt at den videre behandling av landssviksaker skulle varetas av Helsedirektoratet — —». Og i sin artikkel i Arbeiderbladet sier han at Helsedirektoratet konsekvent innstilte på tap av lisensen — og det etter at det forlengst var blitt klart at Høyesterett fulgte en annen linje. Og denne Helsedirektoratets innstilling fikk skjebnesvangre konsekvenser for de angjeldende læger, hvis lisenssuspendasjon ble forlenget i måneder og år, istedenfor at den selvsagt automatisk skulle vært opphevet, når det var klart hvordan Høyesterett stilte seg. Etter loven skal nemlig lisenssuspendasjon bare anvendes hvor det er sannsynlig at vedkommende læge vil miste lisensen ved dom.

Artikkelen i Arbeiderbladet, som ikke var skrevet i «embetsmedfør» og som ingen hadde bedt ham om å skrive, må opp-

fattes som et desperat forsøk på å påvirke stemningen og hisse mot NS-lægene, etter at Høyesterett ikke ville være med på hans ville kurs. Det er dette som Evang nu kaller å «avklare situasjonen». — Evang vet godt, at han såvel herved som ved sine innstillinger og øvrige opptreden var med på hetsen mot NS-lægene, — han vet vel også hvilken rolle han spilte i England under forberedelsen av tiltakene mot NS-lægene, selv om det «var folk hjemme fra, som ved frigjøringen ble satt til den ansvarsfulle oppgave å gjøre bruk av de dagjeldende bestemmelser — —». Og for riktig å presisere sin innstilling sier han da også i sin avisartikkel: «Suspensjonen av legerlisenser hos de 109 landssviklæger anså jeg ikke bare som naturlig og riktig, men hilste den av flere grunner med glede».

Man må ha lov til å spørre, om ikke Evang etter dette kan sies å ha deltatt aktivt på den ene side» og det fra først til sist under hele oppgjøret, ja endog før det egentlig begynte? — Det ville være interessant å se Evangs svar på dette.

Lillestrøm 16/3 56.

S. W. BROCHMANN,
læge.

Et livstegn fra norske nasjonalister

Knut Geelmuyden i Radio Nacional, Madrid, russisk sending:

«Religionen er folkenes opium» er den bekjente erklæring av Karl Marx, gjentatt av Lenin. Ti som overbeviste materialister holder de bare de håndgripelige ting for virkelig. Alt oversanselig er spøkelses, illusioner, eventyr, som fordummer menneskene og leder dem vill fra sannheten. Følgelig må religionen bekjempes og utrykkes med alle

BILER

Personbiler - varebiler - lastebiler

spesialbiler og busser

Mot og uten kjøpetillatelse

SVERRE TIDEMAND RUUD

Gjøvik Tlf. 71 747

A.s KASSEFABRIKKEN

NAMSOS — Telefon 2132 - 2817 — privat 2275

Vi anbefaler:

Alleslags fiskeprodukter — kun engros. Vår spesialitet er nysaltet torskefilet, leveres i ca. 45 kilos kasser. Kan også leveres til private med tillegg av omsetningsavgift.

EGET KJØLE- OG DYPFRYSNINGSANLEGG.

A.s Kassefabrikken

Ørkanger

Alle sorter kasser leveres.

Godt arbeide. Rask ekspedisjon.

Kjøp og salg av trelast

ERLING OKKENHAUG
Trelastagentur, Trondheim
Telf. 20 884

FOTO

Reproduksjon etter gamle fotografier, samt alle slags fotografiske oppdrag for øvrig, utføres ekspedit og fagmessig.

Haug-foto

Bolkeløkken Allé 10
Telefon 60 01 09 - Oslo.

På korstogstiden ble det skandinaviske Norge kristnet ved sine konger, og i denne prosess steg også de nordiske statsdannelser fram. Korsfarerkorset er det nasjonale merke i samtlige nordiske flagg. Bare fargene er forskjellige. Og i alle land som

FOLK og LAND

søker unge og våkne kontakter i bygd og by. Like meget søker vi de eldres rike erfaring. La oss alle være med å bygge med bot som duger.

RODELØKKENS

STANSEVERKSTED

SNIPPEN 3 — OSLO

TELEFON 37 44 35

Slutt opp om

Gift agronom

søkes som forpakter til lettdrevet gård på Agder. Tiltredelse snarest mulig. Husforholdene meget bra. Lett adkomst. Henv. til dette blads redaksjon.

To unge gutter

får plass i gartneri i Asker fra 14. april. Henv. K. AALERUD, Leangen, Asker. Tlf. 24.

Notabene

Når det gjelder bestillinger av «Den norske Rättsuppgørelsen», eller av ekstrakten må disse sendes til Forbundet, adr. Kierschowsgt. 5, Oslo. (Ikke Folk og Land). Benytt gjerne gironummer 15028.

Justus Vericultor:

Den norske kapitulasjon

10/6 40

og

Krigføringsproblemet

1940/45

Fåes i Kierschows gt. 5 I og i Teatergt. 6 (Johannesen). Pris kr. 5.—.

Rogaland

«Den Norske Rättsuppgørelsen» kr. 30
«Utdrag» av samme kr. 2
«Dette har hendt», Olga Bjoner kr. 10

For øvrig bøker av enhver art. Portofri forsendelse.

P. THJØMØE,

Boks 122, Stavanger.

Telef. 21133. Postgiro 640 42.

LANDSMØTET

Bilder kan bestilles gjennom Folk og Land.

Alle

pengeforsendelser til Folk og Land bes sendt til Folk og Lands ekspedisjon. Benytt giro 16450.

Folk og Lands kass.

Mjønvald Kafè

Brandbu, Hadeland

anbefales

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

Neuberggt. 15 Oslo

innlegg er som sagt Evangs egne ord om egne handlinger, og han skylder fremdeles lesere å opplyse om klare hvordan hans egne handlinger kan stemme med det han nu hevder overfor Alex. Lange, nemlig at han ikke har vært aktiv i rettsoppgjøret. Jeg håper vi fremdeles kan få et svar fra ham.

Siden jeg krev mitt innlegg har

og år, istedenfor at dens selv sagt automatisk skulle vært opphevet, når det var klart hvordan Høyesterett stilte seg. Etter loven skal nemlig lisenssuspensjon bare anvendes hvor det er sannsynlig at vedkommende læge vil miste lisensen ved dom.

Artikkelen i Arbeiderbladet, som ikke var skrevet i «embetsmedfør» og som ingen hadde bedt ham om å skrive, må opp-

«Religionen er folkenes opium» er den bekjente erklæring av Karl Marx, gjentatt av Lenin. Ti som overbeviste materialister holder de bare de håndgripelige ting for virkelig. Alt oversanselig er spøkelser, illusjoner, eventyr, som fordummer menneskene og leder dem vill fra sannheten. Følgelig må religionen bekjempes og utryddes med alle mulige midler.

Imidlertid, studerer vi den historiske virkelighet, kommer vi til andre resultater.

Vi daterer den nye tids gjennombrudd til året 1500. Og spør vi hvorfor, vil vi få høyst forskjellige svar. Den ene sier: Med Kolumbus' oppdagelse av den nye verden begynner den nyere tid. En annen: Med reformasjonen kommer vendepunktet. Humanisten erklærer: Med Konstantinopels erobring, og kunnskapene som derved ble åpnet til gresk språk, litteratur og kunst, blir den antikke kultur født på ny. En politiker vil si: Med Machiavelli og hans moderne politiske filosofi begynner den nyere tid. En materialistisk historieskriver vil hevde den oppfatning at ved år 1509 er en ny sosial klasse, borgerskapet vokset fram og gjør litt etter hvert ende på det middelalderlige feudalsamfund. Videre begynner den nyere tid med krittets oppfinnelse, med boktrykkerkunsten, med det nye verdensbilde av himmel og jord.

Hva er nå det riktige svar? Det er alt sammen riktig. Bare det at alle enkeltheter er utvirkninger av en ny mentalitet. Den nyere tids kulturmennesker er annerledes enn middelaldermenneskene. Og den nye mentalitet er skapt gjennom korstogene.

Tar vi f. eks. Amerikas oppdagelse for oss, må vi fastslå at denne står i organisk sammenheng med kampene mot maurerne, en fortsettelse av korstogene, og fødselen av den nåværende spanske stat. Isabella av Kastiliens formæling med Ferdinand av Aragonien, og deres fordriving av maurerne fra Andalusia skjedde ut fra samme motiver: Spania var et redskap i Guds hånd til å utvide hans rike: For Dios y Espana. Da Kolumbus vendte hjem, bøyde kongen, dronningen, kardinalen og hele hoffet kne og takket Gud. Den samme ånd lever fremdeles. Parallelisme mellom maurerkampene og befrielseskrigen mot de gudfiendtlige kommunister er åpenbar.

Bolkeløkken Allé 10
Telefon 60 01 09 - Oslo.

På korstogstiden ble det skandinaviske Norge kristnet ved sine konger, og i denne prosess steg også de nordiske statsdannelser fram. Korsfarerkorset er det nasjonale merke i samtlige nordiske flagg. Bare fargene er forskjellige. Og i alle land som tilhører den europeiske sivilisasjon er kristenkorset i de forskjellige utgaver den største æreslønn for store fortjenester.

Skulle vi anføre alle bevis, måtte vi skrive hele Europas historie. Mesterverkene til de europeiske diktere og tenkere er inspirert av den kristne ånd. Monumenter som Dantes, Divina Comedia, Goethes Faust, Shakespeares skjebnedrama er helt igjennom bestemt av den kristne livsvurdering. Og hva var Russland, hvor bolsjevikene i 37 år har forsøkt å utsette den europeisk-kristelige kultur, uten deres fromme Tolstoy og Dostojevski? Ja, hva var Russland uten den ånd som utfoldet seg i Tartar- og tyrkerkampene? Og hva var det russiske rum uten den ortodokse klosterkolonisasjon. Således er virkeligheten når vi sammenligner den med de kommunistiske konstruksjoner. Hemmeligheten hvorfor nettopp det lille og forholdsvis fattige Europa skulle være verdenssivilisasjonens vugge er kristendommen. Således betyr den kommunistiske ideologi fornektelsen av vår sivilisasjon, og en mulig oppfyllelse av deres klare hensikter ville være Vesterlandenes undergang.

Den hellige skrift er gjennomtrengt av den forestilling at oppdelingen av menneskeheten i raser og folk er gudvillet. Men også at vi stammer fra den samme urfar, og er brødre.

Vi er ikke ferdig med kristendommen. Vi har bare begynt å kristne verden, og oppgaver som det er verd å kjempe for venter på nye korsfarere.

Nasjonalisme og kristendom hører sammen. I det er vi enig med kommunistene. Men opium? Det er et merkelig opium som har kunnet skape en verdenssivilisasjon.

Det er lett å bli tung, men tungt å bli lett.

Robert Storm Petersen.

STANSEVERKSTED

SNIPPEN 3 — OSLO

TELEFON 37 44 35

Slutt opp om

Norsk Linnea Reiselag

Reiselystne blant bladets lesere kan melde seg som medlemmer. Formål: Korte fellesreiser i inn- og utland. Årskontingent 2 kroner. De tidligere innmeldte har førsteretten. Deretter følger i rad og rekke de nye som kommer til. Vår adresse er Kierschoésgt. 5, Oslo.

Chevrolet personbil

5-seter, 1936 modell, i god stand, til salgs.

John Reitan, Boks 62, Kongsvinger.

Bronsjekalkuner

Avls-dyr, 8—10 mdr., til salgs.

Kr. Nørstnes, tlf. 2001 Lom.

Frukttrær og roser

Frukttrær til salgs — også dverg i de mest vanlige sorter.

Slyngplanter og lave roser. Bærbusker. Solbær, stikkelsbær, rips.

HOLHJEMS PLANTESKOLE, Stokke st., Vestfold.

« Dette har hendt »

Det har vist seg at flere av bøkene ikke er kommet frem til adressaten, i den senere tid er det blitt påfallende mange.

Bøkene ekspederes fra Oslo som trykksaker, porto 60 øre. Så vidt jeg vet er postverket ikke ansvarlig for slike sendinger. Dersom noen ønsker boka tilsendt som rekom. sending må kr. 1.05 vedlegges i porto, da må postverket stå inne for at den kommer frem.

Dette at bøkene kommer bort er en meget kjedelig ting for adressaten og for meg, som derved må sende om igjen.

Om noen har bestilt boka og ikke fått den, ber jeg om at beløpet blir sendt under adr. Olga Bjoner, Postboks 3214, Oslo.

Olga Bjoner.

Mjønvald Kafé

Brandbu, Hadeland
anbefales

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

Neuberggt. 15, Oslo

Garantert fagarbeider

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger
oljet, m/ kadimerte beslag
Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Annelise Parow

TANNINSETNING

Trondhel'm

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Den norska rättsuppgørelsen

(de svenske vitenskapsmännens hovedutredning om etterkrigsoppgjøret i Norge)

er nå å få kjøpt i Forbundets sekretariat, Kierschows gate 5, Oslo. Pris kr. 30.00 pr. ekempl. Boken kan også fåes tilsendt mot innsendelse av kr. 30.00 (+ kr. 0.60 til porto) til adr. Forbundet, postboks 3214, Oslo. Godhetsfullt unngå postoppkravs-bestillinger. Under de rådende forhold medfører dette et betydelig ekstraarbeid for ekspedisjonen.

Professor Sundbergs utdrag av hovedutredningen — «ekstrakten» — i norsk oversettelse fåes på tilsvarende måte for kr. 2.— pr. ekempl. Utdraget egner seg fortrinlig til spredning til kretser der kunnskap trenges. Send inn et beløp samt navnelister, så besørger vår ekspedisjon forsendelsen uten angivelse av rekvirentens navn. Prisen inkluderer i dette tilfelle også portoen.

Ennå har vi en del igjen av særtrykket av Folk og Lands nr. 7 og 8, som kan bestilles fra Folk og Lands ekspd., postboks 3214, Oslo (postgiro 164 50). Også dette særtrykk fortjener å bli spredt videst mulig. Send oss navnelister, så besørger vi postingen. Pris pr. ekempl. kr. 0.10 (+ kr. 0.15 i porto pr. oppgitt adressat).

Prisen på Forbundets særdeles leseverdige brosjyre «§ 104», som for øvrig er nevnt i den svenske utredning, er nå nedsatt til kr. 1.— pr. ekempl. (+ kr. 0.25 til porto). Send Deres bestilling — helst på flere eksemplarer, slik at De kan gjøre også andre delaktige i denne avsløring av det økonomiske oppgjør — til Forbundet, postboks 3214, Oslo (postgiro 150 28).

For å lette ekspedisjonen ber vi om at man godhetsfullt skriver tydelige navn og nøyaktige postadresser. Etter at hovedutredningen er kommet fra Sverige, ekspederes nå tidl. innsendte bestillinger i tur og orden.

Bladet koster
20.- kroner pr. år

FOLK OG LAND

Vår adresse er:
Kierschowsgt. 5, Oslo

Forts. fra side 1

Gartner Edv. Swege,
Flekkefjord
Bonde Fredrik Bruseth,
Stangvik
Søster Berit Qvenild,
Trondheim
Ordfører Hans Bollingmo,
Melhus
Politibetjent Leif Carlsen,
Orkanger
Statskonsulent Olav Fjærli,
Trondheim (ikke NS)
Gullsmed Ole Aas, Trondheim
Lærer K. M. Elda, Svorkmo
Ordfører John Arnstad,
Skatval
Melerikonsulent Bratås,
Tingvoll
Skolestyrer O. K. Skuggevik,
Tingvoll
Løytnant Olav Sve, Rissa
Overlege Axel Christensen,
Oslo, myrdet.
Tannlege Ola Normann Krøtø,
Grefsen
P. G. Berge, Grorud, tidl. råd-
mann i Bergen, medlem av
Forbundets styre.
Ordfører W. W. Sorteberg,
Krødsherad
Bonde Olaf Sleviken, Krøds-
herad.
Bonde Olaf Bjøre, Krøds-
herad
Vaktmester Halfdan Eggen,
Kalvskinnets skole, Tr.heim
Tannlege Hårstad, Selbu
Stud. fil. Hole, Verdal
Bonde N. G. Omland, Austad,
Vest-Agder
Lærerinne Julie Valum,
Levanger
Lars Hande, Røn, Valdres
Bonde Tarald Langeid, Byg-
land, Aust-Agder
Bonde Knut Liestøl (som til
statsråd Lars Liestøl), Byg-
land
Fru Tone Kvåle, Byeland

Svar på spørs- målene side 1

GEORG GRIPENBERG

er Finnlands første representant i FN. Født 1890. Hans far var statsråd Alexis G. De siste 12 år har Georg G. vært ambassadør i Stockholm. Svenska Dagbladet skildrer ham som aristokrat og verdensmann, en kulturpersonlighet og klarsynt observatør, dertil en dyktig forhandler.

HANS GLOBKE

er statssekretær hos Adenauer og derfor hans nærmeste medarbeider. G. kalles i Bonn for «den grå eminence» og er en av de tyske løbergisters fornemste skyteskiver, fordi han i Hitler-tiden hadde høy stilling i Innenriksdepartementet. Det er ingen hemmelighet at han har kanslerens fulle fortrolighet og blir rådspurt for alle viktige avgjørelser. Hans fremragende dyktighet er uomtvistelig. Derfor er smålusene ute etter ham.

IVAN A. SEROW

er øverste sjef for det russiske politi, og ble i sin tid forfremmet av den henrettede Lavrentia Beria. General Serow har fire Lenin-ordener. Hans makt er meget stor. Overvåker i første rekke Bulganiins og Krusjtsjevs sikkerhet, også når de besøker andre land. Under de høye herrers opphold i England er alle sikkerhetsforanstaltninger kontrollert av Serow.

Mere Hartmann —

Forts. fra side 1

gjering nå var å anse som okkupasjonsmaktens representant og således på sett og vis landets lovlige styre etter folkeretten så lenge okkupasjonen varte, og med beføyninger innenfor den ramme som folkeretten anga, fant jeg at det var korrekt å gjøre en henvendelse til Hagenin om å bli mottatt av ham.

(Uthevelsene gjort her).

Hartmann mener at Quislings regjering 9. april ikke var okkupasjonsmaktens representant (og således ikke overensstemmende med folkerettens bestemmelser), men «at stillingen nå (etter 25. september) forsåvidt var en annen ... at han anså denne regjering som okkupasjonsmaktens representant og at «jeg som følge derav var på det rene med at jeg ville lojalt samarbeide med denne etter folkerettens regler.»

Det er en større skam å miste sine venner enn å bli bedratt av dem.

La Rochefaucauld.

... «Etter det standpunkt jeg foran har angitt, fant jeg heller ikke at jeg burde gå på grunn av den nye kommuneordning.»

Man må bare undre seg over, hvordan det kunne gå til, at Paul Hartmann med et slikt syn på Quisling-regjeringens stilling og sitt kjennskap til folkerettens bestemmelser — kunne dra fra landet og bli medlem av Nygaardsvold's emigrantregjering, som manglet ethvert forfatningsmessig og legalt grunnlag for sin unyttige og pengeslukende virksomhet i London.

Så meget mere som han selv skriver side 68, «at jeg utvilsomt ikke hadde kommet til å reise over til London, hvis jeg hadde hatt en anelse om at krigen skulle vare så lenge. Jeg tror også jeg kunne gjort vel så megen nytte ved å være hjemme.»

E. B.

Ekko er det eneste som får siste ord i en diskusjon med en kvinne.

Moskva svarer

Forts. fra side 1

Aune, Kjell, Trondheim.
Baresel, Ludvig, Bergen.
Bergersen, Kaare, Oslo.
Borgh, Arnold, Stavanger.
Botha, Nils Aralt, Arendal.
Brattlie, Odd Nicolai, Oslo.
Brevik, Bjørn Jarl, Bergen.
Bull, Sven Rossing, Oslo.
Dalen, Harry, Kr.sund N.
Falck, Johan Henrik, Tr.heim.
Findal, Einar, Bamble.
Furulund, Bjørn Ingemar, Oslo.
Faale, Østein, Kolbotn.
Gregersen, Jens Christian, Oslo.

A arbeide forhindrer ikke at en blir gammel, men det hindrer en i å oppdage det.

C. C.

— Det er meget vanskelig å lage en god venn av en ektemann.

Replikk av Greta Garbo.

Historien er en ørken, hvor fortiden er pyramidene og fremtiden den store sfinx.

(Peter Simple i «Daily Telegraph».)

Gulli, Hans Herman, Øvre Sandsvær.
Helmut, Aage, Lillehammer.
Hermansen, Edvard Julius, Bergen.
Herseth, Ottar, Nesna.
Hjelmervik, Ivar, Skånevik.
Hollmann, Kjell Frantz, Tistedal.
Hornnes, Oddvar, Vik i Sogn.
Haarklou, Andreas, Kr.sand S.
Johnsson, Birger Ernst, Moss.
Karlsen, Harry Walter, Oslo.
Karlsen, Kjell Oddvar, Halden.
Karpov, Kyril, Notodden.
Klepstad, Arne, Vegusdal pr. Kr.sand S.
Klimpen, Bjarne Petter, Stokmarknes.
Kolberg, Kristoffer, Alesund.
von Krogh, Jan Baade, Stavanger.
Kvisler, Kjell, Nes
Larsen, Herbjørn, Oslo.
Leistad, Thor, Oslo.
Lien, Aasmund, Setesdal.
Lilleborg, Lillo, Fredrikstad
Lind, John, Moss.
Lund, Harris, Bergen.
Lund, Otto, Namdal.
Lundemo, Ludvig, Horg.
Mathiesen, Malvin Kristoffer Nyvold, Balsfjord.
Moghut, Ewald, Fyrrisdal.
Myrvang, Brynjulf, Steinvik.
Nielsen (Jentoft), Natvik, Småvær.
Nielsen, Reidar, Oslo.
Olsen, Ernst Per, Kongsberg.
Olsen, Harald, Kirkenes.
Onstad, Øivind, Moss.
Orlowski, Einar, Oslo.
Bæcker, Heintz Øivind, Hommelvik.

Pedersen, Kaare Henning, Drammen.
Pedersen, Kolbjørn Arne Pa-reli, Narvik.
Petter, Finn Normann Aske, Brunlanes.
Rande, Hans Kolbein, Vaagan.
Roth, Willy, Johan, Oslo.
Rotlid, Lars, Torvikbukta.
Ryen, Sverre, Sel.
Rørstad, Vilhelm, Alesund.
Sandbeck, Lars, Brandbu.
Sauer, Oddmund, Stod.
Schoppmeier, Anton Erland, Sandvika
Schultz, Karl Fredrik
Schuman, Kjell, Oslo.
Seeberg, Reidar, Oslo.
Sinding, Paal Fredrik, Oslo.
Sjøthun, Svein, Stavanger.
Skjolden, Knut, Mysen.
Skulstad, Anders, Haugesund.
Smestad, Kaare Oskar, Fet.
Solheim, Knut, Hamar.
Steen, Axel, Kristiansund N.
Steinkopf, Harry, Stavanger.
Steensvaag, Ivar, Laksevåg.
Storm, Thor, Oslo.
Strøm, Tore, Trondheim.
Strømnes, Odd Mikael, Narvik.
Strømnes, Oskar Anton Erik, Narvik.
Sveen, Bjarne, Biri.
Svenningsen, Jonny, Arendal.
Sørlien, Bjørn Eide, Raufoss.
Thorjussen, Thor Magne, Porsgrunn.
Thunestvedt, Olav, Haus.
Tveraaen, Aage, Ljan.
Vasbø, Knut, Gjerpen.
Vestheim, John Gustavsens, Toten.
Værland, Lars, Vegårdshei.
Wahlstrøm, Rolf, Oslo.
Wetteland, Odd, Stavanger.
Wiik, Asbjørn, Jæger.
Østerdahl, Sverre Andersen, Mo i Rana.

Hva kommer nå til å skje?

Forts. fra side 1

på egen hånd. Da det ennå 9 måneder etterpå ikke forelå noe svar på dette — det foreligger forresten ikke den

som det heter i henvendelsen fra initiativtagerne.

I dag foreligger utredningen i trykt form, tilgjengelig for de norske myndigheter,

se kan man ikke regne med på dette vis. Tausheten kan nemlig vise seg å være en farligere alliert enn noen. Tross alle anstrengelser i motsatt retning har det ikke kunnet forhindres at store kretser allikevel har fått anledning til å kikke myndig-

vi likevel ikke at utlandets røst kan stenges ute. Det skal man nok erfare.

I øvrig byr det på særskilt interesse at utredningen også tar fatt på norske rettsmyndigheters overgrep på svenske statsborgere. Opplysningene herom har alt foran-

Mer enn hundre tusen uret-

vanskeligste —, vi skal klare andre også om vi blir nødt til det. Men — det håper vi for alles skyld kan unngåes. Ennå har vi heldigvis så megen hensynsfullhet i behold- og så fast en tro på våre standpunkters riktighet og

Bondé N. G. Omland, Austad,
Vest-Agder
Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Lærerinne Julie Valum,

Levanger

Lars Hande, Røn, Valdres

Bonde Tarald Langeid, Bygland, Aust-Agder

Bonde Knut Liestøl (son til statsråd Lars Liestøl), Bygland

Fru Tone Kvåle, Bygland

Fru Ragnhild Halvorsen, Bygland

Tidl. ordfører Olav T. Nordgaren, Bygland

Arbeidar Tellef Rosevoll, Bygland

Thorbjørn Heyerdahl, Oslo, direktør for Yrkesopplæringsfondet i Håndverk og Industri

Ingeniør Erling Mylius, Oslo

Direktør Musculus, Oslo

Holger Tau, Byhaugen, Stavanger

Kjømann Svein Myrann, Skien

Lensmann Røring, Porsgrunn, myrdet

Redaktør Olav Eide, Oslo

Kjøpmann Knut Lofthus, Seljord

Lensmann Karl Hagen, Hurum

Fru Andrea Hagen, Hurum

Ingeniør Ismar Corneliusse... Strømsgodset pr. Drammen

Lærer Rasmus Huse, Strømsgodset pr. Drammen

Fru Gyda Meland, Skoger (ikke NS), Buskerud

Ole Ottosen Grøås, Hornindal (ikke NS)

Kommandørkaptein Jørgen Kolderup, Oslo

Sigurd Hemsvik, Horten

C. A. Hesstvedt, Smestad, Oslo

Fru Caro Hestvedt, Oslo

Ola Fagerheim, Hornindal

Mikkal Rognes, Hornindal

Ola Frislid, Hornindal

Bjørn Sem, Måløy

(La oss få oppgave over langt flere av våre døde).

Mine herrer, — vil dere ha suksess, må dere se ut som om dere har hatt suksess.
C. C.

Hva kommer nå til å skje?

Forts. fra side 1 —
på egen hånd. Da det ennå 9 måneder etterpå ikke forelå noe svar på dette — det foreligger forresten ikke den dag i dag — anså Forbundet seg berettiget til å ta de fornødne skritt, og — etter å ha orientert seg på forskjellig hold — åpnet man kontakt med professorer i folke- og strafferett ved universiteter i vårt svenske naboland. Disse svenske professorer var dengang personlig helt ukjente for Forbundets ledelse. Man visste bare at deres «team-work»-institusjon i Stockholm nød internasjonal anerkjennelse og bl. a. hadde hatt æren av å fungere som rådgiver for Nygaardsvoldregjeringen i et par internasjonale tvisttilfelle under dens opphold i London. På et mer betryggende nøytralt hold kunne vel neppe en henvendelse gjøres.

De svenske vitenskapsmenn viste også i sannhet at de forsto betydningen av å vokte over sin objektivitet. Ikke så å forstå at det fra vår side ble gjort noe som helst forsøk på å bryte den. Tvert imot! De som fra norsk hold fikk med saken å gjøre, viste den mest pinlige forsiktighet for ikke å tangere noe som kunne bli utlagt som prosedyre. Man sørget ene og alene for å supplere det materiale om emnet som det svenske Institut selv disponerte, og så varsomme var man herunder at hovedbestanddelen av det materiale som ble sendt over, skrev seg fra rettsoppgjørets forsvarere. Den svenske vurdering er derfor 100 prosent fri for alt som heter «partsinnblanding». Den er objektiv helt igjennom og avgitt på absolutt «fri og ubunden basis»,

som det heter i henvendelsen fra initiativtagerne.

I dag foreligger utredningen i trykt form, tilgjengelig for de norske myndigheter, norsk presse og den norske almenhet. Stortingets presidentskap var den første autoritet som ble tilstillet et eksemplar.

Hva vil man så foreta seg?

Åpenbart er de konklusjoner som de svenske vitenskapsmenn er kommet til, av den art at de har virket sjokkerende på norsk «motstandshold». Man er ennå ikke blitt enig med seg selv om hvordan situasjonen skal tas. De som virkelig forstår tingene, er på det rene med at man i denne sak står overfor kapasiteter som det vil være nytteløst å feie til siden ved hjelp av overlegenhet. Foreløpig har man sendt fram på arenaen en del mere menige tropper, som i kraft av sin ubetydelighet har kunnet tillate seg å demonstrere sin «kritikk» i form av usaklig prat og injurier. Ellers har man i det store og hele i sin nød tydd til det vanlige middel: fortelsen. I 12 år har nemlig myndighetene bildt seg inn at taushet er den beste beskyttelse mot dem som ville ha sannheten på bordet og rettferdigheten i høysetet. Gjennom en servil presselighet overfor direktivene fra «ledende» hold, trodde man også å kunne konstatere at man til en viss grad hadde hatt hellet med seg i så måte, og at man — i et hvert fall foreløpig — behersket «folkets mening» uten større risiko for innblanding av ubehagelige kjensgjerninger.

Foreløpig ja!
For mer enn en beskyttel-

se kan man ikke regne med på dette vis. Tausheten kan nemlig vise seg å være en farligere alliert enn noen. Tross alle anstrengelser i motsatt retning har det ikke kunnet forhindres at store kretser allikevel har fått anledning til å kikke myndighetene adskillig i kortene. Ikke minst har «inside» informerte størrelser som Trygve Lie og Paul Hartmann bidratt til at så har kunnet skje. Mer og mer har tvil tatt til å spre seg. Og tvilen er visshetens forløper og sannhetens skaper. Her nytter det ikke lenger å søke å demme opp hverken med store ord og truende fakter eller — med forsøk på dirigert taushet. Tidspunktet nærmer seg hurtig da folk flest vil være klar over at det har vært drevet et offisielt taskenspilleri beregnet på å skjule den nakne virkelighet for folkets øyne. De «fastslåtte» kjensgjerninger har i det siste hatt en ubehagelig tendens til å rokke på seg. I et hvert fall i våkne og tenkedyktige kretser.

Just i dette øyeblikk blir den svenske utredning inngående studert på interessert hold i det store utland, og man kan regne med at man om ikke så lenge vil merke resultatene i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter. Det er nemlig ikke noen hvem-som-helst som har avgitt denne utredningen. Det har man klart for seg i de vitenskapelige sentra verden rundt allerede, og de mange henvendelser som innløper om å få utredningen tilsendt viser med all tydelighet i hvilken grad interessen er vakt på disse hold. Også dette forhold vil komme til å virke som en murbrekker på den hjemlige taushet. Vel nok tror vi oss godt isolert her oppe på Europas nordspiss. Men så godt isolert er

vi likevel ikke at utlandets røst kan stenges ute. Det skal man nok erfare. I øvrig byr det på særskilt interesse at utredningen også tar fatt på norske rettsmyndigheters overgrep på svenske statsborgere. Opplysningene herom har alt foranlediget kommentarer i pressen på den andre siden av Kjølen, og den svenske regjering har vidd forholdet spesiell oppmerksomhet. Trolig kan man om ikke lenge vente en diplomatisk henvendelse fra Sverige. Hvordan deretter saken blir grepet an på norsk hold, vil da ha sin betydning å notere seg. Hvor «kollegial» situasjonen enn avtegner seg når det gjelder den mere intime kontakt mellom øyeblikkets regjeringer i Norge og Sverige, skal det ha sine vanskeligheter ved en underhåndsavtale å legge taushetens deksel over det som har rammet de svenske borgere. Det er ikke utenkelig at det foresvever norske myndigheter som en mulig løsning — etter beste stormaktsmønster — å søke å bringe ubehagelighetene ut av verden ved en hemmelig dekning av svenskens fordringer, ledsaget av alle mulige taushetsforpliktende vilkår. Men også den utveien skal komme til å vise seg uskikket. Vi har hatt nok av hemmelighetskremmeri her i Norge nå. Og et slikt «gentlemen's agreement» som det her skiserte skal i et hvert fall ikke lykkes. Det er en hel verdens øyne som er rettet mot disse sakene nå. Og de øyne lar seg hverken blinde eller blende.

Det faktiske er at i dette øyeblikk er den i mai 1945 etablerte norske «rettsstat» klemt opp i et hjørne. Ett for ett er smutthullene blitt stengt. Det nytter ikke lenger å tro seg gjemt ved å holde hendene for ansiktet.

Mer enn hundre tusen urettelig rettsramte norske borgere har i dette øyeblikk knyttet myndighetene en knute, som man er nødt til å løse så sant vi i dette land skal gjøre oss håp om å komme tilbake til normale samfunnsforhold. I trett oppgitt-het eller desperasjon å mumle om at gjort er gjort og at det nå er for sent å rette på noe, er sludder. Det blir aldri for sent å bøte på urett, — på påviselig og påtagelig urett, slik som her er begått.

Etterkrigsoppgjørets historiske grunnlag har fått irreparable sprekker og evner ikke lenger å holde opp urettens stadig mer tyngende murverk. Her må det rives til grunnen og bygges fra grunnen.

Derfor må også Norges storting nå se situasjonen i øynene og uførtroddent ta de skritt som må tas. De eneste skritt som kan gi samfunnet full og varig bedring. Det norske folket trenger det. Landets anseelse innad og utad trenger det. Skal Stortinget noen gang være en «redningsplanke», må det være i dag. Historisk, rettslig og sosialt foreligger det en oppgave til løsning, som i betydning står fullt på høyde med det som skjedde i 1814 og 1905. Direkte gjelder løsningen mer enn en tiendedel av befolkningen, indirekte berører den hver eneste en som føler det verdifullt å tilhøre en nasjon med mellomstatlig respekt.

Vi på vår side kommer til med spent oppmerksomhet å avvente hva Stortinget vil bestemme seg til å gjøre. Fastholder det fortsatt sin taushets- og avvísningsspolitikk, må man til gjengjeld holde seg det klart at vi på vårt hold ikke et øyeblikk viker unna. Vi har klart én bakkekam — kanskje den

vanskeligste —, vi skal klare andre også om vi blir nødt til det. Men — det håper vi for alles skyld kan unngåes. Ennå har vi heldigvis så megen hensynsfullhet i behold- og så fast en tro på våre standpunkters riktighet og tyngde, at vi holder oppe håpet om at vår saklige bevisføring skal møte forståelse og reell overveielse hos dem som har makten og som er i stand til å pense en skjev utvikling inn igjen på rett spor.

Vi er ikke kverulanter, vi er ikke intriganter, vi er ikke fiender av samfunnet. Vi er alminnelige, jevne norske borgere med respekt for sannhet og rettferdighet, og nettopp derfor er vi også besjelet av den følelse at det — på tross av alt som har gått og som går oss imot — er vår plikt mot vårt land å være med på å vaske vekk den skjemmende flekk i vår norske historie som heter etterkrigsoppoppgjøret.

Den plikt kommer vi aldri til å svikte.

21. mars 1956

Helge Grønstad.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I motralt omalag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre

Annonspris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgironr. 16450

Samvandsstrykkeriet Oslo

Vi på vår side kommer til med spent oppmerksomhet å avvente hva Stortinget vil bestemme seg til å gjøre. Fastholder det fortsatt sin taushets- og avvísningsspolitikk, må man til gjengjeld holde seg det klart at vi på vårt hold ikke et øyeblikk viker unna. Vi har klart én bakkekam — kanskje den

vanskeligste —, vi skal klare andre også om vi blir nødt til det. Men — det håper vi for alles skyld kan unngåes. Ennå har vi heldigvis så megen hensynsfullhet i behold- og så fast en tro på våre standpunkters riktighet og tyngde, at vi holder oppe håpet om at vår saklige bevisføring skal møte forståelse og reell overveielse hos dem som har makten og som er i stand til å pense en skjev utvikling inn igjen på rett spor.

Vi er ikke kverulanter, vi er ikke intriganter, vi er ikke fiender av samfunnet. Vi er alminnelige, jevne norske borgere med respekt for sannhet og rettferdighet, og nettopp derfor er vi også besjelet av den følelse at det — på tross av alt som har gått og som går oss imot — er vår plikt mot vårt land å være med på å vaske vekk den skjemmende flekk i vår norske historie som heter etterkrigsoppoppgjøret.

Den plikt kommer vi aldri til å svikte.

21. mars 1956

Helge Grønstad.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I motralt omalag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre

Annonspris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgironr. 16450

Samvandsstrykkeriet Oslo